

CASTELL DE MUR I BOTIGUES DE SALÀS DE PALLARS

Dissabte, 6 d'abril

Aquesta sortida al Pallars Jussà és per conèixer dos indrets representatius de dos èpoques diferents de la comarca . Pel matí visitarem el conjunt medieval de Mur, castell i col·legiata. Després de dinar farem un petit viatge retrospectiu a la nostra infantesa a través les Botigues Museu de Salàs. Per completar ens apropiem a la singular Torre de Barta.

CASTELL DE MUR I LA COL·LEGIATA DE MUR

És un conjunt fortificat situat estratègicament sobre una roca de 800 m d'altura que domina la conca de Tremp i l'embassament de Terradets. El castell de Mur és un exemplar important de l'arquitectura civil del segle XI situat al municipi de Castell de Mur, al Pallars Jussà de la província de Lleida.

Al seu abric hi va haver el poble castrense de Mur, abandonat des de molt antic, al qual pertanyia l'església de Santa Maria de Mur. Es tracta d'un notable poblat alt medieval, amb restes de muralla ciclòpia i nombroses restes de sòls d'habitació tallats a la roca, descoberts en les prospeccions arqueològiques realitzades sobretot en 1977.

El Castell de Mur està documentat des del 969. Fou un dels castells que estigué en possessió d'Arnau Mir de Tost. Aquest noble urgellenc va ser qui va prendre la iniciativa en la nova organització territorial de la frontera i a qui Ramon IV de Pallars Jussà cedí el castell com a dot quan el 1055 es casà amb Valença, filla del comte. A la mort d'Arnau Mir de Tost, la possessió del castell i territori retornà al comte pallarès en virtut del seu testament, atès que el següent comte de Pallars Jussà fou el seu nét.

Els anys successius, els seus dominis van créixer de tal manera que aviat s'hi van afegir més fortaleses com els castells de Guàrdia, Estorm, Moror, l'Alzina i Puigcercós.

En morir Arnau Mir, va lliurar les seves possessions a la seva filla Valença, i al seu nét Arnau. A partir d'aquí, les següents generacions continuarien fent créixer el patrimoni heretat. Continuà en mans dels comtes de Pallars, fins que, més

endavant, en la seva època més esplendorosa, pertanyé als Mur, que hi tenien el centre de la seva baronia.

La Col·legiata de Santa Maria Mur és d'estil romànic-llombard, amb tres naus cobertes amb volta de canó, separades per pilars i amb tres absis semicirculars. Va ser construïda a la segona meitat del segle XI pels comtes de Pallars, Jussà Ramon V i Valença i consagrada l'any 1069 per Guillem Arnau, bisbe d'Urgell.

Les pintures murals de l'absis central es troben al Museu de Belles Arts de Boston; i les altres pintures de l'absidiola sud, al Museu Nacional d'Art de Catalunya, a Barcelona. Queden in situ unes petites mostres, bastant ennegrides. El claustre del segle XII té forma rectangular i ha estat restaurat després d'haver patit en anys passats una gran espoliació. Consta d'unes galeries cobertes amb bigues de fusta i sostingudes per columnes amb capitells disposats en una sola filera i amb pilars rectangulars en les cantonades, la seva decoració està bastant espatllada, però encara es reconeixen alguns ornaments geomètrics, vegetals i humans.

LES BOTIGUES MUSEU DE SALÀS

El museu proposa un recorregut per cent anys de vida quotidiana utilitzant com a vehicle el poder evocador d'uns escenaris, d'uns productes i d'unes imatges que ja formen part de l'imaginari col·lectiu. El Museu recrea botigues i espais d'època a partir de l'exposició i divulgació dels béns de consum quotidians. En total són **vuit establiments de comerç: la barberia, el cafè, la impremta, la farmàcia, l'estanc, la merceria-perfumeria, el quiosc i la botiga d'ultramarins i colonials.** L'ambientació d'aquests espais s'aconsegueix a partir del mobiliari, de l'exposició dels productes més representatius de cada període i de l'exhibició de cartells i altres elements publicitaris.

La revolució econòmica que es va produir a partir de la Segona Revolució Industrial va transformar radicalment els sistemes de producció, les formes de venda i els hàbits de consum dels ciutadans. De 1860 a 1910 els petits obradors i tallers artesanals on es treballa manualment van deixar lloc a les modernes fàbriques mogudes a vapor; els productes genèrics o a granel van ser progressivament substituïts per una allau de marques que intentaven diferenciar-se entre elles a través de la publicitat comercial.

Com a conseqüència de tot aquest procés els carrers i places de molts pobles i ciutats del nostre país es van omplir de rètols que evocaven terres llunyanes, de cartells amb exòtiques il·lustracions i de marques amb noms impronunciables. A

l'interior dels establiments les balances i els expositors comercials omplien els mostradors, i munts de paquets, pots i ampolles competien per fer-se un lloc. Un nou museu visual havia nascut, i tindrà com a escenari els carrers, places i botigues dels nostres pobles.

En aquest sentit, i a diferència de moltes poblacions on han proliferat museus de la vida rural i col·leccions privades dedicades a exposar l'art popular i els oficis artesanals, a Salàs van apostar per una proposta museística menys coneguda i explorada: l'ambientació de botigues de època a partir de la recuperació i exposició dels béns de consum quotidians generats des de la segona revolució industrial (segona meitat del segle XIX) fins a les acaballes del franquisme (finals dels 70) i la interpretació i divulgació d'aquests béns des del Centre d'Interpretació de l'Antic Comerç.

TORRE DE BARTA

És un edifici singular catalogat com a BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional) que inclou una torre de defensa i part de la muralla que antigament protegia el nucli urbà. La part visitable de la casa són les dues primeres plantes, on actualment hi ha instal·lades una exposició d'escultura de ferro de Joan Fàbregas i una altra d'eines antigues restaurades.